

Ю. В. Позняк,
*студентка V курсу 10 групи
Інституту прокуратури
і кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ НЕПОВНОЛІТНІХ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Сьогодні пенітенціарна система України перебуває на шляху кардинальних перетворень, оскільки відбувається стрімкий розвиток суспільних відносин, у процесі якого зростає рівень злочинності, зокрема й серед неповнолітніх громадян. Тому нагальним є питання зменшення ризиків вчинення злочинів вказаною категорією осіб та повернення їх до нормального життя після відбуття строку покарання.

Саме ресоціалізація неповнолітньої особи, звільненої з місць позбавлення волі, покликана забезпечити відновлення і розвиток її соціально корисних зв'язків і відносин із суспільством, формування цілісної особистості, здатної до об'єктивного ставлення як до довколишнього світу, так і до самої себе.

Відповідно до ч. 1 ст. 6 Кримінально-виконавчого Кодексу (далі – КВК України) під ресоціалізацією треба розуміти свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі як члена суспільства, повернення його до самостійного загальноприйнятого нормативного життя в суспільстві [1].

Принципово важливим аспектом сутнісної основи ресоціалізаційного процесу неповнолітніх є те, що позбавлений волі потрапляє в ув'язнення у віці 14-18 років, тобто в той самий час, коли відбувається формування особистості людини, вирішальний етап її соціалізації [4, с. 145]. Позбавлення волі, безперечно, порушує природний хід процесу соціалізації особистості неповнолітнього, оскільки в цих умовах істотно обмежуються можливості засвоєння соціального досвіду, активного відтворення системи соціальних зв'язків. Однак ми повинні зважати на те, що необхідність тимчасової ізоляції від суспільства тих неповнолітніх злочинців, що становлять небезпеку, об'єктивно існує, і тенденцій для її ослаблення поки не спостерігається. Отже, виховні колонії мають вирішувати складне, але досить важливе завдання, а саме забезпечення можливостей соціалізації і ресоціалізації особистості в умовах позбавлення волі [2, с. 20].

Із цією метою в КВК України порядку виконання і відбування покарань неповнолітніми засудженими присвячено окрему главу, основні

положення якої наведено з урахуванням міжнародних стандартів і які орієнтовані на захист прав дітей та повернення їх до суспільства [3, с. 56].

Складність роботи з неповнолітніми засудженими в місцях позбавлення волі багато в чому зумовлена соціально-педагогічною занедбаністю останніх, що пояснюється дефіцитом уваги та позитивного впливу сім'ї, відсутністю міцного морального стрижня, стійких морально-етичних установок. Усе це сприяло усталенню дефектної індивідуальної свідомості та вибору антисуспільної життєвої стратегії. Значною є кількість тих, хто виховувався в атмосфері сімейного неблагополуччя, насильства, аморальності, що формувало їх соціальне відчуження, дезадаптацію, вороже сприйняття довколишнього середовища. Інакше кажучи, для більшості неповнолітніх, які перебувають у місцях позбавлення волі, антисоціальна поведінка стала наслідком того, що вони не мали можливості засвоїти відповідні норми [5, с. 266].

Зазначені особливості контингенту виховних колоній вимагають особливого підходу до процесу виконання кримінального покарання щодо неповнолітніх, розроблення та реалізації ефективних заходів для його виправлення. Виховні колонії повинні бути тими установами, де засуджений неповнолітній зможе отримати підтримку, допомогу і навіть захист [7, с. 3].

Наразі процес виправлення і ресоціалізації неповнолітніх здійснюється в одинадцяти спеціальних виховних колоніях (десяти – для утримання хлопців і однієї – для дівчат).

Система ресоціалізації неповнолітніх у виховних колоніях передбачає комплекс заходів та програм, які реалізуються адміністрацією установ у постійній взаємодії з державними, громадськими, науковими та навчальними закладами, спрямованих на забезпечення відповідних умов життя засуджених, згідно з нормами, прийнятими у суспільстві, зведення до мінімуму негативних наслідків позбавлення волі та різниці між життям в ув'язненні та на волі, зміцнення соціально корисних зв'язків із рідними, громадськістю для успішної інтеграції у суспільне життя після звільнення.

Забезпечення процесу ресоціалізації засуджених починається з перших днів їх перебування у виховній колонії зі складання індивідуальної програми соціально-психологічної роботи, яка передбачає проведення комплексу заходів з набуття професії, повної загальної середньої освіти, розвитку позитивних здібностей та соціально корисних навичок. Вона складається за участю самого засудженого фахівцями-психологами та педагогами з урахуванням індивідуальних якостей неповнолітнього, особливостей його поведінки, психічного стану, ступеня педагогічної занедбаності і строку покарання [3, с. 57].

Співпраця вихователя і засудженого сприяє розвитку в останнього

свідомого ставлення до цілей ресоціалізації в період відбування покарання.

Вбачається, що основним завданням виховних колоній з огляду на їх назву є саме соціально-виховна робота, метою якої має стати створення необхідних умов для формування життєвих (людських) компетенцій засудженого, бажання та можливості діяти у конкретній життєвій ситуації відповідно до власних цінностей, ставлень та переконань, що відповідають позитивним цінностям суспільства [6, с. 10]. Саме тому для того, щоб неповнолітній у місцях позбавлення волі дійсно став повноцінною особистістю, виховний процес повинен бути інтеграцією морального, правового, трудового, фізичного, естетичного та етичного виховання, спрямованих на формування у засудженого соціально корисних якостей, розширення світогляду і підвищення рівня розвитку для забезпечення можливості нормального входження у соціальне життя після звільнення [4, с. 145].

Отже, ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі, – складний процес, спрямований на повернення їх у суспільство повноцінними громадянами з позитивно орієнтованою життєвою позицією та моральними принципами.

Список літератури

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: [Електронний ресурс]: Закон від 11.07.2003 р. № 1129-IV – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>
2. Градецький А. В. Виправлення і ресоціалізація неповнолітніх жіночої статі, які відбувають покарання, в умовах ізоляції від суспільства / А. В. Градецький // Влада. Людина. Закон. – 2013. – № 3(114). – С. 19–22.
3. Калашник Н. Г. Ресоциализация осужденных несовершеннолетних, отбывающих наказание в местах лишения свободы на Украине / Н. Г. Калашник, О. Б. Янчук // Вестник института: преступление, наказание, исправление. – 2008. – № 1. – С. 56–59.
4. Міщук І. П. Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі / І. П. Міщук [Електронний ресурс] : *Бюлетень Міністерства юстиції України*. – 2013. – № 6. – С. 144–146. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2013_6_22
5. Полях В. Б. Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі: поняття та значення / В. Б. Полях [Електронний ресурс] : *Часопис Київського університету права*. – 2014. – № 4. – С. 264–269. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_4_64

6. Таволжанський О. В. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / О. В. Таволжанський ; наук. кер. Л. П. Оніка; НЮУ ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2014. – 20 с.

7. Романов М. В. Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими неповнолітніми / М. В. Романов [Електронний ресурс]: Теорія і практика правознавства : електр. наук. фах. вид. – 2011 – Вип. 1. – Режим доступу: <http://tlaw.nlu.edu.ua>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.